

Opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijalausunto HE 21/2024 vp hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallintovaliokunnan kokous torstai 18.04.2024 klo 12.15

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausuntonsa hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyvistä laeista.

Yleiset huomiot

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että valmistelua on tehty hyvässä yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toivoo, että työ- ja elinkeinoministeriön ja sen alaisen hallinnon informaatio-ohjauksella pyritäisiin lisäämään ja tukemaan lasten osallistumista päiväkodeissa tai perhepäivähoidossa järjestettävään varhaiskasvatukseen, jotta vanhemmat voisivat osallistua kotoutumispalveluihin. Petteri Orpon hallitusohjelmaan sisältyy tavoite lisätä maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumista varhaiskasvatukseen. Tämän myötä ohjattaisiin kotihoidon tukea saavia kielikoulutukseen, hallituksen esityksen esittämällä keinoilla ja rahoituksella.

Opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa seikkoja liittyen hallituksen esityksessä tuotavaan rahoitukseen kielikoulutuksen järjestämisestä vanhemmille, jotka saavat kotihoidon tukea, sekä heidän lastensa lastenhoidosta täksi ajaksi. Varhaiskasvatuslain (540/2018) sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) säännösten mukaan kotihoidon tuen saamisen ehtona on se, että lapsi ei osallistu varhaiskasvatuslain 1 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdan mukaiseen toimintaan eli päiväkotitoimintaan tai perhepäivähoitoon. Kotihoidon tuki muodostuu näin esteeksi lasten varhaiskasvatusoikeuden toteutumiselle, jos perhe päättää nostaa kotihoidon tuen.

Laadukas osaavan ja koulutetun henkilöstön toteuttama säännöllinen varhaiskasvatus edistää lasten kehitystä, oppimista ja suomalaiseen yhteiskuntaan integroitumista. Päiväkodeissa henkilöstöllä tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan, lastenhoitajan tai sosionomin koulutus. Mahdollisuudet tukea lapsen kotoutumista ja suomen/ruotsin kielen oppimista ovat säännöllisessä päiväkotitoiminnassa paremmat kuin avoimessa varhaiskasvatustoiminnassa.

Maksu käyttämättä jääneen tapaamisen tulkkauksekustannuksesta (32 a §)

Opetus- ja kulttuuriministeriö näkee ehdotetussa muutoksessa potentiaalisen mahdollisuuden paikallisten toimijoiden välille syntyviin erilaisiin käytänteisiin.

Alaikäisenä yksin tulleiden tuki (34, 69 §)

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että mikäli lastensuojelulain mukaisen jälkihuollon ikärajaa muutetaan, vaikuttaisi olevan luontevaa muuttaa myös alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten tukea vastaavalla tavalla. Toisaalta hallituksen esityksessä ei ole perusteellisesti arvioitu muutoksen vaikutusta sen kohteena oleviin nuoriin, jotka erityisen elämäntilanteensa vuoksi saattaisivat olla aivan erityisesti tuen tarpeessa, kun heidän tilannettaan verrataan kaikkiin lastensuojelun jälkihuollon kohteena oleviin nuoriin. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, nykyinen ikäraja on ollut voimassa niin lyhyen aikaa, että nykytilanteesta ei ole keretty tekemään vaikutusarviointeja. Hallituksen esityksessä todetaankin, että jos ”tämän ryhmän hyvinvoinnista ja kiinnittymisestä yhteiskuntaan ei huolehdittaisi riittävällä tuella, luotaisiin kasvualustaa syrjäytymiselle, ekstremismille ja nuoriso- ja jengirikollisuudelle” mitä ei voitane pitää toivottavana.